

doorgedrongen. César Malan, de Geneefse Réveil-predikant die met toespraak en lied de broeders in West-Europa afreisde, heeft er op de réunions in Amsterdam en Den Haag over verteld. Hijzelf verwierp Wesley's afwijzing van de predestinatie. Maar zonder dralen zorgde Charles Cook voor passende repliek; in 1842 verscheen zijn *L'Amour de Dieu pour tous les hommes*. Het meningsverschil deed bovendien aan de persoonlijke relatie tussen Cook en Malan weinig afbreuk. Malan bood Cook in 1846 gastvrij logies aan toen deze uit het canton Vaud verbannen werd. Daar kan dus evenmin de reden liggen waarom Nederlanders tegenstanders geworden zouden zijn. Figuren uit het Réveil leefden veeleer intens mee met de 'vervolgde' broeders in Zwitserland.

In het canton Vaud was in 1816, tijdens het verblijf van Wilcox, een sterke methodistische invloed op de theologische faculteit uitgegaan. In 1824 verklaarde de, met Is. da Costa en A. Capadose bevriende, pasteur A.F. Pétavel, die later hoogleraar in de theologie werd, dat hij 'partageait en plein les opinions de ceux qui étaient ici appelés méthodistes'. Dat getuigenis werd gegeven bij de behandeling van een door de locale Assemblée de la Compagnie des Pasteurs ingediende klacht. De predikanten plakten de naam 'methodist' op vrijwel elke ongewilde 'importation anglaise'. In een brief aan zijn vriend G. Groen van Prinsterer (in afschrift te Genève aanwezig) vertelt Merle d'Aubigné dat de Pasteurs 'ont déblaté fort et ferme contre le méthodisme et particulièrement contre nous' - dat zijn de docenten van de opgerichte theologische school. In het orgaan van de Compagnie *Le Protestant de Genève* werd regelmatig de strijd aangeboden met het methodisme, dat als te exclusief werd beschouwd en geen 'geloof van de vrijheid' zou zijn. De beschuldiging gold theologen als Adolphe Monod en Louis Gaussen; maar evenzeer Alexandre Vinet, die, toen de tegenstand toenam, zijn geestelijke verwantschap met het methodisme behield. De contacten van Vinet met Nederland zijn bekend.

Uiteindelijk werden de methodisten in het canton gekwalificeerd als 'Jezuiten', toenmalige verzamelnaam voor alle vijanden van het christendom. De weerlegging was niet zo moeilijk, maar wel werd Cook uitgewezen. De vijandschap bewees hoe krachtig het methodisme in deze streken was geworden.

Het verbreidde zich tot in de Zuidelijke Nederlanden. De Brusselse predikant Philippe Boucher was een welsprekend aanhanger. Hij schreef in 1836 aan *Cours de méthodisme* en offerde in 1874 zijn kapel te Brussel aan de Methodist Missionary Society. Hem zijn na de afscheiding van België een Waals predikantschap en een hofpredikerschap in Den Haag aangeboden. Boucher had daar tussen 1851 en 1858 een goede naam,